

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon interurban 415

Cena tiskarstva: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrti stran
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.— stalnim popust

Zopet sprememba vlade.

Beograd, 29. jan.

V Beogradu se v vladi zopet pripravljajo spremembe. Ob priliki krsta drugega kraljevega sina se je izrazila na dvoru želja, da bi tudi Hrvati sodelovali v vladi. Radič je obljubil, da bo vstopil v Vukičevićovo ministrstvo. Na ta način bi v vladi bila zastopana velika večina Srbov (radikali in Davidovičevi demokrati), Hrvatov (Radičevci) in Slovencev (SLS). Taka vlada bi bila močna in bi štela okoli 260 poslancev. Vpliv take močne vlade bi se poznal posebno na zunaj. Sosednje države, posebno Italijani, bi imeli pred Jugoslavijo večji respekt. Ugled naše močne vlade pa bi bil tudi v tem, da bi lažje dobili posojila, katera potrebuje država za zgradbo novih železnic, cest in za regulacijo rek.

V sredo, dne 25. januarja, je bil Radič torej povabljen, da vstopi s svojimi poslanci v vlado. Začel se je razgovarjati z ministrskim predsednikom o pogojih. Slo se mu je na roko. Določeno je bilo, da dobijo Hrvati tri ministre. Pogoj je bil, da Radič zapusti Pribečevića, ki je dandanes najbolj nepriljubljena osebnost v naši državi.

Ali Radiča so dobili v roke Pribečević, Zerjav in še nekateri drugi demokratski voditelji. Pregovorili so ga, da naj ne gre v vlado, ako ne vzamejo tudi Pribečevića in Zerjava v pošt. In blebetavi Radič je res nasedel ter je v četrtek, dne 26. januarja zvečer pisal Vukičeviću pismo, v katerem pravi, da brez Pribečevića — ne vstopi v vlado.

Posebno žalosten ni bil nihče radi tega. Saj je Radič znan, kako zna držati dano besedo. Ali sedanja vladna večina je hotela pokazati dobro voljo, naj bodo tudi Hrvati zastopani v vladi.

Kaj bo sedaj? Vse se povprašuje: Ali bo vlada padla? Na to vprašanje je težko dati odgovora. Povoda za padec ali odstop sedanje vlade pravzaprav ni. Vlada, v kateri je tudi naša stranka, se resno trudi, da bi zanesla red v državno upravo in da bi zboljšala gospodarstvo. Ker je največ nezadovoljstva v vseh delih države, posebno pa še v Sloveniji, radi nepravilno razdeljenih davkov, je vlada predložila narodni skupščini predlog za izenačenje davkov. Po tem predlogu bi mali in srednji posestniki in obrtniki plačevali v bodoče mnogo manj davkov kot do sedaj. In še druge predloge, ki so potrebni za naš napredek, je vlada pripravila. Razloga za odstop vlade torej ni.

Ali bo Vukičevićeva vlada ostala, bodo odločili te dni Davidovičevi demokrati.

Danes, dne 29. januarja, ko to pišemo, še ni jasno, kaka odločitev bo padla. Ako se bo Davidovič odločil za Pribečevića in za Radiča, proti Vukičeviću in Korošcu, se bo najbrž del njegovih poslancev pod vodstvom Marinkoviča ločil od Davidoviča in ostal v vladi. Ker tudi bosanski muslimani, katere vodi minister Spaho, držijo z Vukičevićem in Korošcem, je skoro nemogoče, da bi mogel Davidovič z Pribečevićem in Radičem dobiti večino poslancev na svojo stran.

Ko bodo naši čitatelji dobili »Slovenskega Gospodarja« v roke, bode kocka že padla!

Kmetje na nova pota.

Sedanji čas je velik čas. Velike korake dela, le veliki zmagujejo. Vse, kar je majhno, je podrejeno in gre v nič.

Sedanji čas je močen čas. Le močni zdržijo. Slabotni propadejo.

Sedanji čas je hiter čas. Napredek in razvoj gre od leta do leta, kakor je šel včasih od stoletja do stoletja. Samo oni, ki morejo slediti tej hitrosti napredka, so v tekočem, drugi ostanejo zadaj in so brez vpliva na to, kako naj se suče kolo časa.

Vsakdo to uvidi, posameznik in celi stanovi, celi narodi. Nihče ne bo bit majhen, slaboten, nazadnjaški. Vse se organizira. Vse neštete organizacije, ki so se razpredle kakor mreže nad narodi, kažejo to vsesplošno teženje po velikosti, moči in napredku.

Kakor gre to teženje v vsakem oziru, gre seveda tudi v gospodarskem. Zadnjič smo v uvodniku poudarjali važnost mladinskih organizacij, tako hočemo danes pokazati, da je treba kmetom pri nas v Sloveniji na nova pota.

Kmetovanje — v krizi.

Bili so časi, ko je bil kmet vse. Še stojijo kmetski domovi, ki imajo kovačijo, kolarnico, pa še druge prostore, ker je kmet vse doma pripravil, obleko, razne potrebščine in orodje. Način kmetskega življenja se je izpremenil. Drugod se dobi že cenejše in boljše blago. Kmet je postal navezan na obrtnike in na trgovce. Doma je moral opustiti vse ono delo in ga nadomestiti z — denarjem. Odkod sedaj denar vzeti? Kmetovalo se je pa večinoma še vse po starem. Le za silo je šlo, a šlo je, ker smo bili v državi, ki je imela veliko industrijo, pa se je dalo še kaj dobiti tudi za drobne reči. Sedaj v novi državi pa je slovenski kmet z dosežanim načinom kmetovanja prišel v —

krizo. Ni čuda! Naša mala polja, kratke njivice, vse je postalo tako majhno v primeri z bogato in rodovitno Bačko in Baranjo. Šestkrat več da zemlja v teh krajih kot pri nas. Težko je kaj prodati, nima cene. In samo v tem je kriza kmetovanja, ker nima cene to, kar naš kmet prodaja!

Več blaga ali boljše blago?

Kaj bo rešitev našega kmetovanja? Če bi pridelali več blaga, bi kdo mislil. Ponekod se to že da. Še je precej možnosti, da več pridelaj kot si do zdaj. Treba je skrbeti za zboljšanje zemlje, semena, treba je biti gospodarsko napreden. Poznamo veliko kmetov, ki so s svojo pridnostjo in pa z uporabo pametnih gospodarskih nasvetov že precej povišali količino pridelka. Če imaš več, več prodaj in prejmeš več sredstev za druge potrebščine. Priznati pa moramo, da se kaka bistvena izprememba pri nas v tem oziru ne bode izvršila, ker se ne more, saj je skoro vsa zemlja in po večini skrbno obdelana.

Pridelujmo — boljše blago!

V Sloveniji vidimo mi rešitev kmetovanja v tem, da bodo nudili kmetje boljše blago, ki bo potem zaradi svoje kakovosti imelo višjo ceno na domačem in na svetovnem tržišču. Vsak kmet bi naj potemtakem delal takole: Za najnujnejšo domačo uporabo prideluje pridelka, kolikor ga more, v ostalem pa se posveti posebno enemu pridelku. Ta poseben pridelek bi naj bil oni, ki je za kraje, ljudi in splošne razmere najbolj priporočila vreden. Tu bi potem kmet dobival višje dohodke za svoje boljše blago! So kraji in kmetje, ki se bodo posebno bavili s hmeljem, zopet drugi z živinorejo, z vinogradništvom, pa še morda s kako drugo panogo kmetskega pridelka. Za dotični pridelek pa bi moral kmet postati zares strokovnjak, da bode dobro razumel pridelovanje, spravljanje in odprodajo svojega boljšega pridelka. To bi sicer bila nova pot našega kmetovanja, ali v danih razmerah drugače ni mogoče, če hočemo rešiti kmetovanje v Sloveniji iz njegove krize.

Kje bodo voditelji za nova pota?

Da ima oblastna skupščina v tem oziru prvo nalogo, se tega sama zaveda. Ne bomo nič posebnega izdali, ako povemo, da je ravno klub SLS v mariborski oblastni skupščini to že premotril in sklenil sledeče:

Oblastna skupščina ne bo obdržala sedanji način srezkih ekonomov, ki so le zgolj uradniki, pač pa bode namesto tega

upeljala nov način in sicer strokovnjake za posamezne kmetijske stroke. Strokovnjaki, ki se v gotovem vprašanju izpopolnijo, bodo potem, če bodo vestni, najboljši voditelji kmetov na ta nova pota kmetovanja.

Strokovnjaki bodo pa opravili šele eno delo: pridelavo boljšega pridelka. Kmetje sami pa bodo morali poskrbeti za to, da bo to boljše blago dobilo tudi svojo pravo ceno. Zato bodo morali biti v prodajanju teh pridelkov kolikor mogoče svobodni, kar bodo potem svojih zadrug, ki bodo posamezne vrste pridelkov spravljale v denar, bodo v rokah pridelovalcev kmetov. Zadrugarji bodo v tem oziru še imeli polno rok dela, ali hvaležnega ter nujnega dela. Če ne bo naš kmet v odprodaji svojega blaga svoboden po zadrugah, bo ostala kriza v kljub zboljšanju kmetijskih pridelkov še dalje.

Pa še nekaj nam manjka. Nekaj, kar bomo morali dobiti:

Kmetijska zbornica nam še manjka.

Mnogi poskušajo to kmetijsko zbornico nadomestiti s kmetijsko družbo, kar pa je zelo slab nadomešček. Za ureditev cen na domačem trgu in za zaščito cen na inozemskem trgu, za zaščito kmetijstva pri sklepanju pogodb z drugimi državami, nam manjka stanovska organizacija, nam manjka kmetijska zbornica. Delavci imajo svojo, obrtniki in trgovci svojo, industriji svojo, kmetje morajo dobiti svojol. O tem je »Narodni gospodar«, glasilo naše Zadrugne zveze, prinesel izpod peresa dr. Basaja zelo dober članek o kmetijskih zbornicah, ki ga bomo priobčili prihodnjič.

Kmetje, čas nas sili, razmere so take, da moramo na nova pota, da bomo veliki in močni, da vzdržimo svoj dom in rod na svoji zemlji.

V vas je prišel Hrvat. Prinesel je platno na rami in ga ponujal. Zvečer so sedli skupaj okrog mize in gospodar ga je povprašal:

»Pa kako vi Hrvati, da tako držite na Radiča, ali ga nič ne poznate?«

Hrvat se je namuznil, pa je dejal: »Znaš što, brate, pa bolje, da pitamo pitanog purana kao jednog mršavog.«

In razvil se je razgovor o Radiču. Radič je bil politik že pred vojno. Seveda je tedaj bil silno vladen. Cesarstvo himno je sam prestavil na hrvaško. Ob prevratu je takoj začel z republiko. Hrvatje, ki so že itak zelo temu udani, da le na besede nekaj dajo, so mu slepo sledili. Radič je sanjaril, da bo s pomočjo zunanjih držav res on kralj ali predsednik Jugoslavije. Potoval je po svetu, doma pa so ta čas njegovi poslanci za pečjo sedeli, centralisti v Beogradu pa so sprejeli centralistično ustavo. Radič je šel celo na Rusko k boljševikom. Ko se je vrnil, mu je njegov sedanji prijatelj pripravil ječo. Iz ječe je šel Radič v pokoro. Da si je to pokoro ohladil, je stopil celo v vlado. Bil je že pri vseh političnih zvezah. V zvezi z radikali, z Davidovičevimi demokrati, s nami, sedaj pa je celo s Pribečevičem.

komur je zaključil svoje politično letanje semintje.

»Kako mislite o tem, da se je Radič — zvezal s Pribečevičem?«

»Pa to svejedno! On vara sve, vara Vukičevića, pa Davidoviča i Pribacal.«

»Pa vara tudi vas«, je dejal gospodar. »Meni se zdi, da vas še najboljše. Če on pravi, da je vaš seljački zastopnik, le povejte, kaj je naredil za vas?«

»Pa ništa! Pa zato i ništa nije pokvario!«

»Je, je pokvaril, pa še veliko! Da Hrvatje gospodarsko tako trpijo, da so ravno v teh radičevskih krajih kmetje tako gospodarsko odvisni od gospode, je kriv on, ki nič ne dela, ampak se le igra s politiko in z narodom! Pa to nas Slovence še ne bi nič motilo, imejte vi Hrvatje kakor hočete, le to nam ne gre v glavo, da se vam oči ne odpro in da niti sedaj, ko je Radič popolnoma zvezan od demokratiških voditeljev, ne odstopite vi kmetje, da vas ne bo Pribac dobil v svoje roke!«

»Pa nismo za Pribacal.«

»Vemo da ne! Saj so rekli, da vas pride v Zagreb do 50.000, ali prišlo jih niti ni 5000 kmetov. Seveda ena ničla več ali manj, to je vsejedno!«

»Vi ne volite Radiča, imate pravo«, se je udal Hrvat.

Gospodar pa je še pristavil: »Radič se mi zdi kot oni možje v vremenski hišici, ki skače na lasu ven in noter, kakor je vreme vlažno. Tudi on skače tako sem in tja in tudi pri njem vpliva — vlaga, ker silno rad pije. Nihče se na njega ne zanesse, nihče ne more z njim sodelovati, pa če bi tudi hotel, hrvaški narod pa, ki mu je doslej zaupal, se bo sedaj, ko ga Radič s seboj vred spravlja v roke svojih lastnih batinašev, bo izpregledal in ga — zapustil!«

In Hrvat je pravil, kako je na Hrvaškem težko ljudem dopovedati resnico, ker nič ne berejo, nimajo časopisov kot pri nas, kjer oni najboljše skozi pride, ki zna najbolje lagati in ljudi za nos vleči!

V NAŠI DRŽAVI.

Krst kraljeviča. Pretekli četrtek se je vršil krst novorojenega kraljeviča, ki je pri krstu dobil ime Tomislav, to je ime znamenitega hrvaškega kralja, ki je vladal samostojno Hrvaško pred 1000 leti. Kralj je hotel s tem pokazati Hrvatom, da se ravno tako čuti Hrvata kot Srba. Po vsej državi, posebno pa še po Hrvaškem, je to dejstvo vzbudilo veliko veselje. Slovesnosti krsta so se udeležili vsi višji državni, politični in vojaški dostojanstveniki. SLS in slovenski narod je zastopal naš voditelj dr. Anton Korošec. St. Radič je bil navzoč dočim se je zelo opazilo, da je izostal Pribečevič.

Skupna seja kluba SLS in radikalnega kluba. Ker je treba kar najbolj nujno in naglo, pa složno delati, da se spravi pod streho zakon o izjednačenju davkov ter državni proračun, sta radikalni klub in naš klub sklenila imeti skupne seje, da se že na sejah nazori obeh dveh prijateljskih klubov razčistijo in da se potem tembolj odločno more nastopiti v skupščini.

To dejstvo je v državi vzbudilo veliko pozornost in splošno odobravanje. »SLS«, tako je rekel dr. Korošec, »je prinesla seboj poštenost, delavnost, iskrenost in sprejema isto tudi od radikalne stranke in njenega kluba.« Tudi mi vidimo v tem sodelovanju dobo trajnih uspehov politike SLS za našo državo in posebej še za Slovenijo.

Pribečevič — osovražen! Na shodu v Zagrebu je Pribečevič grdo govoril zoper našo armado. Njegov govor so dobesedno prinesli — italijanski časopisi, kar je zelo značilno. V beograjskih krogih pa je Pribečevičev nastop izzval ogromno ogorčenje med vojaškimi krogi, kot celo tudi med njegovimi lastnimi pristaši. Jasno je, da naj bo političen položaj tak ali tak, Pribečevič je izključen za daljšo dobo.

Političen dvoboj Davidovič-Marinkovič gre h kraju. Nemogoče je, da bi katerakoli stranka imela dve glavi, dva voditelja, ki vlečeta vsak na svojo stran, kakor se to godi pri Davidovičevi stranki. Dr. Marinkovič je že dalje časa odločno za trajno sodelovanje z Vukičevičem in Korošcem, pa če to ne gre drugače, tudi na ta način, da se trajno ločita z Davidovičem.

Najnovejše politične dogodke berite na 5. strani današnje številke!

V DRUGIH DRŽAVAH.

Italija snubi Rumunijo. Rumunski zunanji minister Titulescu se je pretekli teden mudil v Rimu in se je razgovarjal z Mussolinijem. Rumuni so po plemenu sorodni Italijanom, zato ni čuda, da so si precej podobni in da so si tudi precej naklonjeni. Rumunijo pa sili položaj, da svojega pravelikega prijateljstva do Italije ne kaže preveč, ker je sicer v nevarnosti od strani drugih držav. Prijateljstvo med tema dvema državama ne bo posebno zanesljivo, ker je Italija prijateljica tudi Madžarski, ki je pa sovražnica Ve like Rumunije. Zato se bo ali to italijansko prijateljstvo, ali pa ono z Madžarsko prej ali slej izkhalo.

Zveza malih držav zoper Madžarsko mora na vsak način nastopiti zaradi znane oboroževanja. Madžari se sedaj zelo trudijo, da bi še Cerkev zapletli v politiko. Ko je prišel te dni nov kardinal Cerey iz Rima, so to pokazali. Madžari upajo, da dobijo Habsburžane nazaj in bo njihov kralj nadvojvoda Albreht. Ker pa so nekateri zoper to, bo znala še lepa reč priti iz te politike. Tudi sosednje države, ki so se ustanovile na razvalinah Avstrije, ne bodo kar mirno gledale, da bi Habsburžani zopet zavladali na Madžarskem.

Češka bo res Čehoslovaška. Zadnji čas se je po Slovaškem začela huda borba za ali proti Pragi, kakor da bi še ne bilo odločeno, da ostaneta Češka in Slovaška — ena država. Da imajo tu Madžari svoje roke vmes, je jasno, ker povdarjajo, da je Slovaška madžarska dežela. Slovaki so po večini že toliko uvideli, da ne bodo opustili svoje države in zopet šli pod — Madžarsko. Čehi bodo Slovaškom dali obsežno avtonomijo.

Kaj se godi na Ruskem? Zadnja poročila, ki prihajajo iz Rusije, navajajo, da se v Besarabiji upirajo kmetje in da so šli boljševiki s topovi nad nje. Teh poročil ni mogoče pregledati, ali so resnična